

Jadranka Garmaz – Martina Kraml

## **ŽIVJETI OD EUHARISTIJE ELEMENTI EUHARISTIJSKE KATEHEZE**

Glas Koncila, Zagreb, 2010., 225. str.

Izdavačka kuća Glas Koncila iz Zagreba ove je godine svome nizu biblioteke *Teološke rasprave i komentari* pridružila još jedno vrijedno koautorsko djelo iz područja katehetike pod naslovom *Živjeti od euharistije. Elementi euharistijske kateheze*, dviju autorica: dr. Jadranke Garmaz iz Splita i dr. Martine Kraml iz Innsbrucka. Ova je knjiga podijeljena na dva veća dijela: *1. Dio – Od života prema euharistijskoj katehezi* i *2. Dio – Od euharistijske kateheze do života*. Nakon *Uvoda* u knjigu, u ova su dva dijela obrađene neke od najznačajnijih tema iz područja euharistijske kateheze. Autorice svoja promišljanja smještaju u životni kontekst dviju zemalja iz kojih potječu, iz Hrvatske i Austrije, te njihova promišljanja u tom smislu nose neke različite oznake, ali su s druge strane i vrlo slična, usklađena i poticajna. Podloga tim promišljanjima je zapravo potreba odgojne i promicateljske kateheze koja, »koja je sposobna voditi do žive euharistijske vjere i zajedništva obitelji i župne zajednice«, (str. 5). Na taj način, već na samom početku djela određuju i temeljni cilj kateheze – životno prijanjanje uz Krista u zajedništvu Crkve, što se očituje kroz konkretno življenje vjere najprije u obitelji, u župi ali i u cjelokupnom životnom kontekstu koji mora biti prožet stavovima proizišlim iz euharistije.

Prvi dio knjige, pod naslovom *Od života prema euharistijskoj katehezi*, određen je (kao, uostalom, i cijela knjiga) vrlo jasnim ciljem – poticanjem čitatelja »na pitanja o osobnom življenju i djelovanju iz euharistijske vjere« (str. 14.). To se postiže kroz obradu nekih vrlo značajnih tema iz područja euharistijske kateheze. Kako već sam naslov ovog poglavlja kaže promišljanja u njemu kreću od života, tj. iz samog iskustva preuzimaju se bitne životne odrednice koje u odnosu na vjeru bivaju sagledavane u novom svjetlu. Bitna

odrednica vjere oko koje se strukturira razmišljanje je *zajedništvo*. Euharistija je u središtu vjerničkog zajedništva. Ona je ključna okosnica vjerskog života. Autorice u tom smislu znalački obrađuju pitanje suodnosa s Bogom i u zajednici. Zajedništvo se prepoznaje kao ključna dimenzija onoga 'biti čovjekom', ali i 'biti vjernikom'. *Zajedničko blagovanje* prepoznaje se kao jedno od temeljnih iskustava. Ono u euharistijskom blagovanju biva uzdignuto na najvišu razinu.

Kateheza se promatra kao višeoblični dinamični proces urastanja u kršćanski život. Njezin je cilj dovesti katehizante do osobnog i bezuvjetnog prijanjanja uz Isusa Krista (usp. str. 35.). Kateheza je zato urastanje, ali i pratnja na putu vjere. Kao odgoj zrele vjere, kateheza se može promatrati i kao stvarnost čiji je cilj *mentalitet vjere* (usp. str. 36.). Kateheza je dakle odgoj istinskih stavova vjere kojima se vodi kršćanski život. »Prema tome kateheza, posebice euharistijska kateheza, nije prvenstveno spoznajni proces, nego puno cjelovitiji i složeniji proces urastanja u Božje otajstvo koje smjera cjelovitog izgradnji osobe i njezinu *pokristovljenju*,« (str. 36.).

U drugom dijelu knjige polazi se od teoloških postavki u odnosu na Crkvu koja je shvaćena kao Božji narod i kao zajednica (usp. str. 93.). Upravo kao zajednice Crkva mora prepoznavati i ostvarivati katehetsko poslanje kao jednu od svojih najznačajnijih dimenzija. U ovom djelu na poseban je način istaknut tzv. komunikativno obilježje crkvenog života i djelovanja (usp. str. 95-98). Upravo razvitak komunikativnog pristupa crkvenom djelovanju omogućuje uspješno naviještanje. Ovakav pristup crkvenom djelovanju biti će moguće ostvarivati ukoliko se bude poštovala ispravna koncilaska teologija zajedništva i to posebno s obzirom na službu i ulogu zaređenih službenika, kao i s obzirom na ulogu i poziv vjernika laika u Crkvi i u svijetu. Iznimni je prinos ovoga djela upravo u tome što jasno naglašava važnost poslanja svećenika u zajednici, ali i što ističe potrebu poštovanja sinodalnog načina djelovanja koji omogućuje prinos koji vjernici laici mogu i trebaju dati u poslanju Crkve (usp. str. 95.).

Govoreći o euharistiji kao *izvoru i cilju kateheze* autorice polaze od shvaćanja ustanovljenja euharistije u okviru židovske pashalne večere. Skladno se naslanjajući na shvaćanja židovske pashalne

večere autorice potom tumače kristovsku novost euharistijskog blagovanja, ukazujući na značenje pojedinih dijelova slavlja. U ovoj kontekstu autorice odgovaraju na jedno od dubinskih pitanja u svezi shvaćanja euharistije u odnosu na svakodnevni život, a to je pitanje na koji način povezati slavlje otajstva sa svim zahtjevnostima života. One u tom smislu ističu: »Isusov je euharistijski prinos tajna života i smrti na čijem se kraju događa oslobađajući preokret. Na temelju toga prinosa euharistija dobiva transformirajući snagu oslobađanja ljudi od umišljanja – računanja samo sa sobom, od ludosti isključivoga – moći sam učiniti, tj. od iluzije samooslobađanja od boli, patnje, potrebe i sl. Takvo oslobođenje omogućuje čovjeku da cijeli svoj život osloni na Boga i da svoj život i svoju kulturu blagovanja, susreta i odnosa uredi prema izazovima Isusova prinosa« (str. 115.). Pored ove dimenzije osobito je vrijedno uočiti važnost očitovanja novoga Božjega naroda (Isusove zajednice Crkve) koji u euharistijskom slavlju biva na poseban način okupljan. K tomu, posebno značenje pridaje se, upravo iz katehetske perspektive, poimanju euharistije kroz pizmu *nove hemneneutike života* koja upravo u dinamici euharistijskog otajstva omogućuje prihvaćanje kristovskih stavova u odnosu na život (usp. str. 118.). Autorice poseban naglasak stavljaju i na žrtveni karakter euharistije koji mora doći do izražaja u katehetskom djelovanju u odnosu na shvaćanje i življenje ovog sakramenta (usp. str. 119-121.).

Polazeći od prije iznesenog autorice jasno ukazuju na narav euharistijske katehete koja je bitno određena usmjerenošću na svakodnevni život kršćanina kojemu euharistija treba biti hrana i snaga na putu svetosti. Euharistijska je kateheza nerazdvojno povezana s euharistijskom duhovnošću i euharistijskom kulturom življenja. Tri glavna cilja euharistijske kateheze su: povezivanje životnih situacija i euharistijskog slavlja, vježbanje u aktivnom sudjelovanju u euharistijskom slavlju i preuzimanje poticaja iz euharistijskog slavlja za kršćanski život (str. 126.). Ovaj zadnji cilj osobito je tematiziran u odnosu na potrebu svjedočenja vjere u konkretnom životu u aktualnom hrvatskom trenutku.

U odnosu prema katehetskima potrebama u aktualnom trenutku života i djelovanja Crkve u Hrvatskoj ova knjiga postavljena je izuzetno afirmativno spram modela obnove župne kateheze. Pod modelom se ovdje podrazumijeva model promoviran u dokumentu HBK *Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program iz 2000. godine*. Upravo se model 'živih vjerničkih krugova' unutar župne zajednice vidi kao prikladno sredstvo oživljavanja i župne kateheze, ali i aktivnog vjerničkog angažmana samih župnih zajednica (usp. str. 147-148.). Aktualizaciju ovoga modela autorice vide kao odgovor na izuzetno važno pitanje obnove župne kateheze. Osobiti oblik kateheze na čijem aktualiziranju u današnjem katehetskom kontekstu treba dodatno poraditi je *obiteljska kateheza*. Upravo ovaj vid kateheze u kojemu roditelji, tj. odrasli imaju jednu od ključnih uloga, postaje vrlo poticajnim čimbenikom za život župne zajednice. »Organsko umrežavanje obiteljske kateheze i razvoja struktura župne zajednice integrativni je trenutak u kojem obitelji potiču promjene u župnoj zajednici« (str. 152.).

Ovo vrijedno djelo specifično je i po tome što su u njemu na jednom mjestu predstavljena tri značajna modela euharistijske kateheze kao kateheze obitelji. Prvi model je latinskoamerički model *Catequesis Familiar*. Drugi je tzv. *tibingenski model* (koji je sličan našem modelu *Celebratio catechetica*), a treći je *Schwerterov model*. Vrlo je, također, vrijedan pokušaj određivanja temeljnih modela planiranja u euharistijskoj katehezi predstavljen u zadnjem dijelu knjige. Stoga zaključno možemo istaknuti da upravo ovi vrlo praktični elementi pridonose vrijednosti i korisnosti ove knjige koja stručnoj katehetsko-pastoralnoj, ali i široj crkvenoj javnosti može poslužiti kao prikladno sredstvo u promišljanju, ali još više i u ostvarivanju prikladne euharistijske kateheze.

Nikola Vranješ